

Statenmededeling

Onderwerp

Landbouw Innovatie Noord-Brabant - Voorzetting 2020 – 2023

Datum

27 augustus 2019

Documentnummer

GS: 4547341

PS: 4578205

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De voortzetting van het convenant Landbouw Innovatie Noord-Brabant (ofwel LIB) tussen de provincie en de ZLTO.

Aanleiding

Het huidige LIB-convenant 2016 – 2019 (kader 1) met bijbehorende middelen loopt eind dit jaar af. De externe evaluator en het vorige GS-college hebben zich positief uitgesproken over een vervolg ervan voor de nieuwe bestuursperiode (kader 2). In het nieuwe bestuursakkoord is onder Landbouw en Voedsel de wens uitgesproken om LIB als instrument te continueren om de ontwikkeling van sociale en technische innovaties te bevorderen.

Kader 1. Wat is LIB?

STUURGROEP LANDBOUW INNOVATIE BRABANT

- [LIB](#) (Landbouw Innovatie Noord-Brabant), in haar huidige vorm, is een samenwerkingsverband met de ZLTO dat is vastgelegd in een convenant met een meerjarenprogramma. LIB bestaat sinds 1995 en is telkens met 4 jaar verlengd.
- Doel van LIB is (kort) het bevorderen van een duurzame en in de maatschappij verankerde land- en tuinbouw.
- Zij doet dit door (zie voorbeelden in [statenmededeling LIB-evaluatie](#) van 23-10-18): (a) ondersteuning van jaarlijks 30 innovatieve projecten (met 500.000,- euro in totaal waarin de provincie voor 2/3 in participeert en de ZLTO voor 1/3 deel; (b) 4 themabijeenkomsten/jaar en; (c) een platformfunctie.
- LIB bestaat uit een Stuurgroep met daarin: 3 provinciale bestuurders met in hun resp. nieuwe portefeuilles Landbouw, Energie en Gezondheid; Natuur, Water en Milieu; Economie, Kennis en Talentontwikkeling; 3 ZLTO- bestuurders (inclusief ZLTO-voorzitter); en als adviseurs de regio-ambassadeur van het Ministerie van LNV en 3 ambtelijke medewerkers van de betrokken organisaties. De Stuurgroep LIB wordt ondersteund door het Bureau LIB (bestaande uit 1,2 fte medewerkers).

Kader 2. Evaluatie LIB door Prof. dr. ir. Katrien Termeer (hoogleraar bestuurskunde WUR en kroonlid SER)

Het vorige GS-college heeft PS met de [statenmededeling LIB-evaluatie](#) van 23-10-18 geïnformeerd over de evaluatie.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- de waardering voor LIB is erg hoog en sterk verbonden met continuïteit en;
- LIB is in staat het verschil te maken met projecten die diepgaande verandering betreffen en met een gezamenlijk positief verhaal van provincie en ZLTO.

De vier aanbevelingen zijn (verkort):

- Continueer LIB in haar huidige wendbare en kleinschalige vorm;
- Maak meer gebruik van de inzichten uit LIB-projecten (in andere beleidsarena's), met name de manier waarop ze veelgenoemde barrières overwinnen en fixaties doorbreken;
- Zorg dat LIB-projecten nog meer accumuleren en leiden tot systeemverandering door de aanjaagmechanismes (benoemd vanuit de bestuurskundige theorie van small wins) hiervoor nog bewuster activeren.
- Koester het bijzonder Brabantse harmoniemodel en doe er alles aan om associaties met 'pappen en nathouden' in een gesloten landbouwnetwerk te vermijden.

Het vorige GS-college heeft zich aangesloten bij alle 4 de aanbevelingen.

Datum

27 augustus 2019

Documentnummer

GS : 4547341

PS : 4578205

Bevoegdheid

GS zijn bevoegd te besluiten over het LIB-convenant en PS hierover te informeren. LIB sluit aan op de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2016-2020 en het bestuursakkoord 2019 - 2023.

Kernboodschap

1. *Het LIB--convenant wordt voor vier jaar gecontinueerd.*

- Het *convenant* beschrijft zaken zoals de aanleiding, doelstelling, inbreng door de provincie en ZLTO, de besluitvorming en de rol van het bureau LIB. In het *convenant* wordt verwezen naar het *activiteitenprogramma LIB 2020 – 2023* waar deze onderdelen zijn uitgewerkt en onderbouwd (zie bijlagen).
- Beide documenten zijn samen met de ZLTO opgesteld met inbreng van de BMF en het ministerie van LNV.
- Het ZLTO-bestuur heeft op 3 december 2018 zich schriftelijk uitgesproken om het LIB te continueren tot en met eind 2023 met de bijbehorende bijdrage.

2. *Met LIB bevorderen we de transitie naar een duurzame en in de maatschappij verankerde Brabantse land- en tuinbouw.*

- Dit door innovaties te steunen die bijdragen aan systeemveranderingen, waarvoor kringlooplandbouw, waarde-creatie, en doorontwikkeling sleutelbegrippen zijn. Hiermee worden ondernemers in de groene ruimte

uitgedaagd, gestimuleerd en ondersteund om bij te dragen aan een betere leefomgeving in Noord-Brabant. Op deze wijze zal LIB met praktische voorbeelden mede bijdragen aan een positief geluid vanuit de sector richting de maatschappij, en aan de ambitie om tot de duurzaamste en slimste agrofood regio van Europa te behoren.

Datum

27 augustus 2019

Documentnummer

GS : 4547341

PS : 4578205

- Om dit doel te bereiken wordt gewerkt binnen *drie innovatiesporen* (zie LIB-activiteitenprogramma):
  1. Fysieke leefomgeving (met thema's zoals kringloopsluiting, water en biodiversiteit);
  2. Waardecreatie (met thema's zoals nieuwe producten, biobased economy en alternatieve eiwitten);
  3. Maatschappelijke inbedding (met thema's zoals waardering voor voedselproductie, lokale inpassing en stad-platteland relaties).
- Het *LIB-model* behoudt daarvoor haar werkwijze met *drie invalshoeken*:
  - o *Uitvoering*: Projectmatig worden innovaties in gang gezet en ondersteund (30 per jaar).
  - o *Strategie*: Themabijeenkomsten worden op locatie georganiseerd op de grensvlakken van landbouw met ecologie, markt en maatschappij voor gezamenlijke en informele meningsvorming met een breed spectrum aan deelnemers voor verfrissende ideeën (4 maal per jaar).
  - o *Visie*: Als Platform worden gezamenlijk onderwerpen vanuit maatschappelijk- en marktperspectief besproken en nieuwe verbindingen gelegd tussen beleidsvelden, organisaties en praktijk.
- 3. *LIB blijft gepositioneerd vooraan in het innovatieproces met focus op de (agrarische) ondernemer.*
  - De kracht van LIB is het flexibel aanjagen van innovaties vanuit de primaire landbouw, laagdrempelig voor ondernemers, vaak i.s.m. partijen buiten de landbouw en met relatief kleine steunbedragen. Een deel van deze innovaties zullen vervolgens zelfstandig markt-gedreven uitrollen. Wanneer dit nog niet het geval is, zal LIB deze initiatieven actief koppelen aan stimuleringskaders (zoals EU-programma's en de BOM) die vooral zijn ingericht voor relatief grote investeringen t.b.v. vervolgentwikkeling dan wel voor het in de markt zetten van een innovatie. Daar staat tegenover dat deze programma's veel voorwaarden kennen waardoor ze ongeschikt zijn voor de initiatieven (met de fase waarin ze verkeren) die LIB bedient.
- 4. *LIB zal met nieuwe accenten inspelen op de aanbevelingen van de externe evaluatie en de bestuursakkoordopgaven.*
  - De nieuwe accenten zijn vooral:
    - 1) Het bewuster inzetten van aanjaagmechanismen (zoals aanbevolen in de evaluatie; zie kader 2 en LIB-activiteitenprogramma) voor doorontwikkeling van innovaties in de vorm van:
      - a. Verspreiden (uitrol),
      - b. Verbreden (nieuwe toepassingen),
      - c. Verdiepen (verdere perfectionering);

- 2) Focus op verbindende thema's voor innovatie zoals kringlooplandbouw en (kwaliteits)producten waarin andere thema's zijn geïntegreerd zoals emissiereductie, klimaat, waardecreatie en maatschappelijke waardering voor de landbouw.
- Met de brede en integrale aanpak (zie kernboodschap 2) wordt niet alleen ingespeeld op de opgaven voor Landbouw en Voedsel maar ook voor de direct daarmee verbonden opgaven voor Natuur, Water en Milieu, die voor Economie, Kennis en Talentontwikkeling en die voor Energie-Neutrale en Circulaire Samenleving. Hiervoor biedt LIB veel ruimte in de vorm van experimenten en open innovaties vanuit de primaire sector die doorgaans zijn gericht op versterking van functionele verbindingen tussen meerdere sectoren en beleidsthema's. Een voorbeeld hiervan is landbouw met de hightech-industrie voor de ontwikkeling van precisielandbouw-technologie ten behoeve van een efficiënter gebruik van energie, water, mest en bestrijdingsmiddelen, en die tevens bijdraagt aan een lagere belasting van natuur en water, en een betere leefbaarheid. Andere voorbeelden zijn nieuwe producten (plantaardige eiwitten), diensten (maatschappelijk) en ketens (kort).
5. *De LIB-themabijeenkomsten dragen bij aan een gezamenlijke en informele beeldvorming over actuele strategische landbouwthema's.*
- Zoals onder kernboodschap 2 aangegeven organiseert LIB jaarlijks vier themabijeenkomsten op een doorgaans agrarische locatie onder het motto 'beleid ontmoet praktijk en vice versa'. Deze bijeenkomsten zijn ook zeer interessant voor statenleden en waarvoor ze regelmatig worden uitgenodigd. Het zijn gelegenheden om een goed beeld te vormen van de kansen en uitdagingen die er spelen op het erf. Hiervoor wordt het programma doorgaans ingevuld met praktijkvoorbeelden van koplopende ondernemers (rondleiding aangevuld met korte pitches), de inbreng van externe deskundigen en aanvullende discussie. Dit alles in een gezelschap van 40 – 100 deelnemers die ertoe doen voor het specifieke thema. Vaak zitten daarbij zowel de usual als de unusual suspects: agrarische ondernemers, landbouwbedrijfsleven, natuur, milieu, dierenwelzijns-organisaties, agrofood-keten incl. erfbetreders, onderwijs- en kennisinstellingen, verschillende overheden, maar ook uit de creatieve sectoren (design, kunst), gezondheidssector, high-tech, ICT, vrijetijdssector, etc.
  - Daarmee vormen deze bijeenkomsten uitstekende netwerk-gelegenheden voor gezamenlijke en relatief informele meningsvorming over strategische landbouwthema's zoals die o.a. spelen in relatie tot provinciale opgaven rond natuur, water en milieu en van economie, kennis en (agrarische) talentontwikkeling.
  - Recente voorbeelden van LIB-themabijeenkomsten staan op de [LIB-website](#) en andere in de [statenmededeling LIB-evaluatie](#) van 23-10-18. De twee resterende LIB-themabijeenkomsten voor 2019 zijn:
    - o Ontwikkelingen en toegevoegde waarde bij de zachtfruitsector en glastuinbouw; mede vanuit de optiek van landschappelijke inpassing,

Datum

27 augustus 2019

Documentnummer

GS : 4547341

PS : 4578205

waterkwaliteit en gezondheid (woensdag 11 september van 17.30 – 21.00 uur).

- o De Noord-Brabantse Melkveehouderij vanuit EU-perspectief; met presentatie eindresultaten van Eurodairy-project met 14 Europese landen over socio-economische factoren en grondgebondenheid (woensdag 13 november van 16.30 - 20.00 uur).

Datum

27 augustus 2019

Documentnummer

GS : 4547341

PS : 4578205

LIB-bijeenkomst op het bedrijf van de familie Buijs in Etten-Leur waar kringlooplandbouw centraal staat.

Consequenties

1. *Door continuering van LIB committeert de provincie zich tot een financiële bijdrage en bestuurlijke deelname aan de LIB-stuurgroep met ambtelijke ondersteuning.*
- De jaarlijkse provinciale financiële bijdrage aan LIB is 481.460 euro, ofwel bijna 70% van het totaal. De overige 30% wordt door de ZLTO ingelegd. Van de gezamenlijke jaarlijkse inleg wordt 500.000 euro ingezet als projectondersteuning en het resterende deel voor personeel, bureau- en reiskosten en de themabijeenkomsten.
  - De provincie heeft zich nu alleen voor 2020 financieel aan LIB gecommitteerd. Voor de overige drie jaren is dit afhankelijk van finale besluitvorming over de voorziene Brabantvisie Landbouw en Voedsel 2030 met bijbehorende middelen.
  - Van de 3 betrokken provinciebestuurders neemt gedeputeerde Spierings als vice voorzitter van de LIB-stuurgroep deel aan de LIB-bijeenkomsten en gedeputeerden Grashoff en Van Gruijthuijsen als lid.

Europese en internationale zaken

- De LIB-subsidieregeling voor projectondersteuning wordt bij de Europese Commissie kennisgegeven zodat de regeling passend blijft binnen de kaders van de EU voor bedrijfssteun.
- In het kader van LIB worden nadrukkelijk ook internationale ontwikkelingen en (samenwerkings)kansen geagendeerd en gesignaleerd door het aanjagen van en deelname aan Europese projecten en incidentele bezoeken van de

LIB-stuurgroepleden, samen met bedrijfsleven en andere actoren, op locaties over de landsgrenzen heen.

Datum

27 augustus 2019

Documentnummer

GS : 4547341

PS : 4578205

Communicatie

- Het vervolg van LIB wordt op de website van de provincie, ZLTO en LIB bekend gemaakt.
- Bij de eerstvolgende LIB-bijeenkomst op 11 september as wordt aandacht gegeven aan dit vervolg en zijn PS-leden en de pers uitgenodigd.

Vervolg

- Bij de eerstvolgende LIB-bijeenkomst wordt het LIB-convenant door de provincie (Anne-Marie Spierings) en de ZLTO (Wim Bens, bestuursvoorzitter) ondertekend.
- Het nieuwe LIB start op 1 januari 2020. Voorafgaand hieraan zullen we de vigerende LIB-subsidieregeling opnieuw vaststellen en kennisgeven bij de Europese Commissie.

Bijlagen

1. Convenant Landbouw Innovatie Noord-Brabant 2020 - 2023
2. Activiteitenprogramma LIB 2020 – 2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer A.F. Meulepas, (073) 681 27 87,
ameulepas@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer P.L.A. van Enckevort, (073) 681 21 36,
pvenckevort@brabant.nl.